

C306 – SLAN21

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 2007-2008

1 juli 2008

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

SUBCOMMISSIE VOOR LANDBOUW, VISSERIJ EN PLATTELANDSBELEID

INHOUD

- Vraag om uitleg van de heer Mark Demesmaeker tot de heer Kris Peeters, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Institutionele Hervormingen, Havens, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid, over de dreiging van het HVX-virus in de sierplantensector 1
- Vraag om uitleg van de heer Erik Matthijs tot de heer Kris Peeters, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Institutionele Hervormingen, Havens, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid, over achtergestelde plattelandsbuurten 2

Waarnemend voorzitter: de heer Erik Matthijs

Vraag om uitleg van de heer Mark Demesmaeker tot de heer Kris Peeters, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Institutionele Hervormingen, Havens, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid, over de dreiging van het HVX-virus in de sierplantensector

De voorzitter: De heer Demesmaeker heeft het woord.

De heer Mark Demesmaeker: Mijnheer de minister, mijnheer de voorzitter, geachte collega's, sinds een tiental jaar is er in de sector van de sierplanten een virus opgedoken dat het tot nu toe probleemloze plantengeslacht hosta aantast. Het gaat om het besmettelijke Hosta Virus X (HVX-virus). Deze sector heeft wel vaker te kampen met gevaren. Ik denk aan harskanker bij dennen, aan de kastanjejalwesep die weer toeslaat of aan het littlecherryvirus in de kersenteelt.

De situatie rond het HVX-virus bij de hosta is echter anders en wel om volgende redenen. Door de weefselkweek, vooral geconcentreerd in Nederland, verspreidde het virus zich razendsnel over de wereld. Dit hoeft nog altijd niet noodzakelijk een probleem te vormen, aangezien er in Vlaanderen goed werkende overkoepelende kanalen zijn om belanghebbenden hierover te informeren, zoals het Algemeen Verbond van de Belgische Siertelers.

Hosta's worden echter op grote schaal in Nederland geteeld. De export is vooral gericht op de Verenigde Staten, maar ook op Vlaanderen. Zowel in Vlaanderen als in de Verenigde Staten wijst men met een beschuldigende vinger naar Nederland. De uitvoer van hosta's naar de Verenigde Staten vanuit Nederland zou om die reden in twee jaar tijd zelfs zo goed als stilgevallen zijn.

In Nederland zelf lijken de grote kwekerijen niet echt van plan om het HVX-virus actief te bestrijden. De grote kwekerijen in Nederland, gesteund door vakorganisaties, bagatelliseren het probleem en blijven onverdroten ziek materiaal verspreiden, verkopen en kweken. Dat laatste stoort me. Bij de planten die verkocht worden in tuincentra, is het aandeel besmette planten de laatste jaren schrikbarend hoog.

Waarschijnlijk is de enige mogelijke oplossing een vernietiging van alle besmette planten. Men kan de planten niet genezen. Planten die bijvoorbeeld gevoelig zijn voor fungus, kan men preventief en curatief behandelen. Bij het HVX-virus, net zoals bij het littlecherryvirus, is de enige mogelijkheid rooien en vernietigen. Aangezien de symptomen soms pas na jaren zichtbaar worden en

die symptomen door hobbykwekers dan nog soms verkeerd worden geïnterpreteerd, is dit een winstgevende strategie. Daarbovenop blijven ook vakorganisaties het probleem als marginaal bestempelen, wat dan weer ten koste gaat van de hobbykweker en de verzamelaar, die niet geïnformeerd wordt over het probleem. Ook de invoerders en verkopers zijn vaak niet geïnformeerd en horen soms voor het eerst over het HVX-virus van hun klanten. Tot nu toe is het HVX-virus enkel gevaarlijk voor de hosta, maar het is niet onmogelijk dat een mutatie ervan ook andere planten in de problemen zou kunnen brengen.

Bent u op de hoogte van deze problematiek? Bestaat een vaste aanpak voor dit soort virussen en epidemieën? Bent u het ermee eens dat het wetens en willens exporteren van besmette planten verwerpelijk is en dat hier zo snel mogelijk paal en perk aan moet worden gesteld? Bent u van plan hierover uw Nederlandse collega aan te spreken? Welke maatregelen denkt u binnen Vlaanderen op de korte termijn te kunnen of zullen treffen om de verspreiding van het HVX-virus tegen te gaan?

De voorzitter: Minister-president Peeters heeft het woord.

Minister-president Kris Peeters: Mijnheer de voorzitter, geachte collega's, ik ben op de hoogte van het bestaan van het HVX-virus. U hebt zelf de geschiedenis van het virus geschetst. Het Hosta Virus X is in 1996 voor het eerst beschreven door een Amerikaanse onderzoeker. Het is dus een ziekte waarvan we pas vrij recent op de hoogte zijn. Het virus geeft verschillende symptomen en is cultivarafhankelijk. Zo zijn er cultivars waar er geen of nauwelijks symptomen zijn waar te nemen, ondanks het feit dat ze drager zijn van het virus. Bij andere cultivars zijn er dan weer duidelijke schadebeelden.

De problemen zijn toegenomen omdat hosta een populaire tuinplant is geworden. Om aan de vraag te blijven voldoen, werd hosta op grote schaal vegetatief vermeerderd via scheuring en weefselcultuur, waardoor het virus zich sterk kon verspreiden. Voor men het goed en wel beseftte, waren heel wat planten besmet.

Het probleem stelt zich, zoals u ook al zei, voornamelijk in Nederland, waar de productie sterk exportgericht is. Het is dan ook niet uitgesloten dat door import uit Nederland ook besmette planten bij de Vlaamse liefhebber zijn terechtgekomen. Op kwekersniveau kan men stellen dat de situatie in Vlaanderen niet vergelijkbaar is met die in Nederland. In Vlaanderen wordt

weinig hosta gekweekt en de kwekers zijn zich terdege bewust van het virusprobleem. Er wordt voor de vermeerdering vertrokken van virusvrij materiaal. Bij de weefselkweek gaat een virustest steeds het proces vooraf. Er wordt vanuit Vlaanderen voorlopig niet uitgevoerd naar de VS, hoewel Vlaanderen wel in staat zou zijn dit te doen.

De controle op de aanwezigheid van bepaalde schadelijke parasieten op planten die bestemd zijn voor import of export, is een federale bevoegdheid. Het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen (FAVV) staat in voor de uitvoering. Het HVX-virus behoort niet tot de geviseerde parasieten. Vandaar dat er dan ook tot op heden geen georganiseerde aanpak is.

Het wetens en willens exporteren van besmette planten is verwerpelijk. Daar is niets aan toe te voegen. De vraag is of dat in de praktijk gebeurt. Daar kan men vragen bij stellen. Wegens het groot economisch belang wordt in Nederland uitgebreid onderzoek verricht op dit virus en wordt er door voorlichting en in artikels in de vakpers het nodige gedaan om de telers in te lichten over dit probleem. Ook de weinige kwekers in Vlaanderen zijn zich voldoende bewust van het probleem.

De controle op de verspreiding van een schadelijke parasiet is, zoals reeds aangehaald, een federale bevoegdheid. We hebben het Instituut voor Landbouw- en Visserijonderzoek (ILVO) evenwel de opdracht gegeven om de nodige expertise ter zake op te bouwen. Sinds april 2007 is een nieuwe discipline 'virologie' operationeel binnen het onderzoeksdomein Gewasbescherming van de eenheid Plant van het ILVO. Er werd in dit kader ook een expert plantenvirologie aangeworven. Binnen deze onderzoekseenheid kan het bedrijfsleven hostaplanten laten testen op de aanwezigheid van het HVX-virus en de nodige informatie krijgen over deze virusziekte om preventief de nodige maatregelen te nemen.

Omdat u dat gevraagd hebt, zal ik een brief schrijven naar mijn Nederlandse collega, met vermelding van deze vraag die in het Vlaams Parlement is gesteld. Ik zal niet alleen mijn bezorgdheid uitdrukken, maar ik zal er ook van uitgaan dat men de nodige maatregelen neemt en dat we elkaar op de hoogte houden zodat we het probleem op een efficiënte wijze kunnen aanpakken.

De voorzitter: De heer Demesmaeker heeft het woord.

De heer Mark Demesmaeker: Mijnheer de minister-president, ik dank u voor uw antwoord. Vooral uw antwoord op de laatste vraag is belangrijk, namelijk de inschakeling van het ILVO.

Het is natuurlijk geen staatszaak, maar men moet toch oppassen met plantenvirussen. In dit geval is het economisch belang eerder ondergeschikt, omdat het om een

gespecialiseerde teelt gaat die bedoeld is voor hobbyisten. Maar ook die mensen hebben recht op gezond plantmateriaal.

Het stuit me vooral tegen de borst dat men in Nederland goed op de hoogte is van het virus en toch besmet materiaal blijft verkopen en uitvoeren. Met plantenvirussen moet je oppassen. Er zijn natuurlijk andere virussen dan dit virus, die veel meer economische schade toebrengen.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Erik Matthijs tot de heer Kris Peeters, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Institutionele Hervormingen, Havens, Landbouw, Zeevisserij en Plattelandsbeleid, over achtergestelde plattelandsbuurten

De voorzitter: De heer Matthijs heeft het woord.

De heer Erik Matthijs: Mijnheer de minister, mijnheer de voorzitter, geachte collega's, bij het lezen van het rapport over achtergestelde buurten werd mijn aandacht getrokken op het probleem van de achtergestelde plattelandsbuurten. Het rapport verschijnt regelmatig. Nogal wat plattelandsregio's in Vlaanderen kampen met armoede, zoals blijkt uit de atlas van achtergestelde buurten.

Meestal gaat het om geïsoleerde individuen en huishoudens. Een gericht doelgroepenbeleid is dan ook meer aangewezen dan een territoriale aanpak. Vooral woningkenmerken blijken doorslaggevend te zijn voor de meer landelijke gebieden. Woningen zonder centrale verwarming, toilet of bad of zonder vaste telefoon-aansluiting wijzen op een preciaire situatie. Vaak hebben de bewoners ook weinig sociale contacten.

In het kader van het Programmeringsdocument voor Plattelandsontwikkeling (PDPO) van de provincie Oost-Vlaanderen, worden bepaalde basisdiensten op regionaal niveau ingericht. De provincie Oost-Vlaanderen – maar ik denk ook andere provincies – voorziet onder meer in het opzetten van een dienstverlening voor de woonsituatie op het platteland, zowel voor woningkwaliteit, woningvoorraad, leegstand, sociale woonvormen als voor de integratie van de zorgvoorzieningen, specifiek voor ouderen. Ook de uitbouw van een wooncentrum, een zogenaamde 'woonwinkel' is mogelijk, die beleidsadviezen en -ondersteuning geeft en die verschillende huisvestingsactoren – gemeentebestuur, OCMW, huisvestingsmaatschappijen – kan

samenbrengen om oplossingen te zoeken voor de problematiek.

Er worden inspirerende en innovatieve modellen uitgewerkt voor de combinatie van wonen en zorg. De ondersteuning van de dienstverlening voor de woonsituatie is bedoeld voor het buitengebied. Het opzetten van een gebiedsgerichte organisatie voor de dienstverlening is een noodzaak om tot betoelaging te komen. De steun is gericht op het begeleiden van ouderen in functie van de woningaanpassingen, niet voor het uitvoeren van werken. De steun kan ook aangewend worden voor het opzetten van proefprojecten voor woonzorgregio's, het in kaart brengen van verdoken agrarische armoede en het uitwerken van specifieke acties.

Door het lezen van de doelstellingen van het PDPO werd mijn aandacht dus getrokken op de achtergestelde plattelandsbuurtten in het Vlaamse land. Vanuit het Vlaamse plattelandsbeleid zou het dan ook wenselijk zijn meer aandacht te besteden aan armoede op het platteland. De armoede op het platteland is even schrijnend als die in de steden, maar is minder duidelijk omschreven.

Op welke wijze wordt op dit moment op het Vlaamse niveau werk gemaakt van de aanpak van zogenaamde verdoken armoede op het platteland? Kunnen er kredieten uit de tweede pijler van het PDPO worden aangewend om te investeren in die achtergestelde plattelandsgebieden, de armoede weg te werken en oplossingen te zoeken voor de woonsituaties? Kan hiervoor worden samengewerkt met het Agentschap Wonen-Vlaanderen?

De voorzitter: Minister-president Peeters heeft het woord.

Minister-president Kris Peeters: Mijnheer de voorzitter, geachte collega's, vanuit mijn bevoegdheid voor plattelandsbeleid, probeer ik maatregelen uit te werken voor specifieke doelgroepen op het platteland.

In de eerste plaats gebeurt dit door de ondersteuning van plattelandsprojecten in het kader van het PDPO, maar ook door de ondersteuning van Vlaamse initiatieven in het kader van de sociale cohesie. Verder worden beleidsaanbevelingen en adviezen geformuleerd in het Interbestuurlijk Plattelandsoverleg (IPO), dat deze adviezen ter validatie aan de Vlaamse Regering voorlegt. Ik verwijs in dit kader bijvoorbeeld naar de analyse en het advies van de IPO-themagroep 'welzijn op het platteland', die belangrijke actoren inzake zorg van de verschillende beleidsniveaus groepeerd.

De analyse geeft aan dat de fusie van de gemeenten en de evoluties van economische schaalvergroting en individualisering ervoor zorgden dat steeds meer diensten en voorzieningen uit de dorpen verdwenen en dat de traditioneel sterke sociale netwerken verschrompden. Daarnaast

wordt gesteld dat een aantal sociale controle-instrumenten in de typische plattelandsdorpen zijn weggevallen en dat op die manier het sociale weefsel op vele plaatsen verschrompde. Vooral oudere of kwetsbare plattelandsbewoners kunnen hierdoor sociaal worden geïsoleerd. De bestaande zorgbehoeftes blijven op die manier vaak verborgen voor de buitenwereld. Dit is de analyse van de themagroep.

Het advies stelt bijgevolg dat het herstel van de sociale netwerken in de plattelandsdorpen, waarbij sleutelfiguren, vrijwilligers en verenigingen in het dorp actief worden betrokken, van groot belang is om de bestaande zorgbehoeftes bij kwetsbare groepen op te sporen en aan te pakken.

Om hierop een antwoord te geven, heb ik in maart 2007 een oproep gericht aan de OCMW's en de gemeentebesturen om projecten op te zetten die investeren in sociale netwerken in de plattelandsdorpen van de gemeente. De bedoeling is dat gemeentes en OCMW's een kwalitatief project uitwerken voor een dorpsnetwerk dat zich richt tot kwetsbare bewoners in de dorpen en waar verschillende sleutelfiguren uit het dorp bij worden betrokken. In november vorig jaar heb ik dan ook negen proefprojecten goedgekeurd tot oprichting van 'dorpsnetwerken voor zorg in een rurale omgeving'. In totaal heb ik voor de uitvoering van deze proefprojecten 360.000 euro vrijgemaakt.

Verder neemt de administratie, die in mijn opdracht het plattelandsbeleid ondersteunt, deel aan het Permanent Armoede Overleg dat op Vlaams niveau wordt georganiseerd en tracht in dit verband ook voldoende accenten inzake kansarmoede op het platteland naar voren te brengen. Dat is het antwoord op de eerste vraag. Onlangs heb ik professor Elchardus gehoord in Gent over de enquête bij 10.000 Belgen over het geluk. Een van de elementen voor het vinden van geluk was het netwerk.

In het kader van het nieuwe, op 13 november 2007 goedgekeurde PDPO 2007-2013, wordt met het oog op de leefbaarheid van het platteland ook heel wat aandacht besteed aan de specifieke kwetsbare groepen op het platteland zoals kansarmen, bejaarden, minder mobiele, jeugd enzovoort, dit vanwege de meer verdoken problematiek die bij deze kwetsbare groepen leeft. Hoewel de gegevens aantonen dat deze problematiek kwantitatief groter is in onze steden dan op het platteland, kan en mag deze problematiek op het platteland niet ontkend, noch genegeerd worden.

Gezien de specifieke aard is een andere aanpak vereist dan in de stad. As 3 van het PDPO voorziet daarom voor deze kwetsbare groepen, waaronder de kansarme groep, in de mogelijkheid om projecten op het platteland in te dienen die deze groepen moeten kunnen ondersteunen. Zowel welzijnsorganisaties, lokale

besturen als verenigingen zonder winstoogmerk kunnen hiervoor rekenen op steun van de Europese, Vlaamse en provinciale overheid, tot 65 percent van de totale projectkost. Deze subsidies gaan niet rechtstreeks naar de kansarmen, maar de doelstellingen van de projecten dienen de kansarmen wel ten goede te komen.

Reeds in het vorige PDPO werd hieraan aandacht besteed. In het nieuwe PDPO wordt hier versterkt op ingespeeld. Zoals de heer Matthijs aanhaalt, zijn projecten zoals de combinatie wonen en zorg, de verhoging van de woningkwaliteit, sociale cohesie en dergelijke in het kader van het PDPO mogelijk en in het verleden ook reeds meermaals gefinancierd geweest met Europese, Vlaamse en provinciale subsidies. De dienstverlening voor onder meer de kansarmen wordt ook in het nieuwe PDPO als een prioriteit gezien en de middelen daartoe ingezet.

Het Vlaamse plattelandsbeleid beoogt een beleidsdomeinoverschrijdende en interbestuurlijke aanpak. Het is heel belangrijk om de problemen geïntegreerd op te lossen. Het is dan ook de bedoeling om met het in 2005 geïnstalleerde IPO beleidsaanbevelingen en adviezen van algemene aard uit te werken die aan de Vlaamse Regering worden overgemaakt met het oog op omzetting in geëigende acties.

In 2006 werd reeds werk gemaakt van een advies sociaal wonen op het platteland, ten gunste van onder meer kansarmen. In dit verband kan mogelijk verder worden gewerkt met het Agentschap Wonen Vlaanderen. Dit jaar wordt ook een nieuw onderdeel binnen het thema 'kwaliteit en bereikbaarheid van voorzieningen' aangevat dat specifiek ingaat op het aspect gezondheid op het platteland, ook voor diegenen die op het platteland in een precare situatie verkeren inzake kansarmoede. Er zal bijvoorbeeld in dit kader een bevraging gebeuren van enkele relevante terreinactoren, waaronder verenigingen waar armen en zorgverstrekkers het woord nemen, om meer inzicht te krijgen in de specifieke problematiek van gezondheid op het platteland.

De voorzitter: De heer Matthijs heeft het woord.

De heer Erik Matthijs: Mijneer de minister-president, ik dank u voor uw genuanceerd en volledig antwoord. Er gebeurt heel wat. Uit mijn vorig leven ken ik de problemen heel goed. Die mensen wonen geïsoleerd en zien het af en toe niet meer zitten. Contacten zijn belangrijk. Ze moeten weten wie hen kan helpen en moeten ook geholpen worden.

Vijfentwintig jaar geleden had minister Akkermans renovatieprojecten. In bepaalde stedelijke buurten hadden die heel veel succes. Is het niet mogelijk om op die manier samen te werken tussen gemeentebesturen, OCMW's en welzijnswerkers om in een bepaalde regio de problemen te detecteren?

Uw antwoord is duidelijk, mijneer de minister-president, het is mogelijk als iedereen samenwerkt en als de problemen worden gediagnosticeerd en er dan een stappenplan wordt opgemaakt. Dan kunnen die mensen worden geholpen. Meestal hebben ze de moed of de drang of de kennis niet om er iets aan te doen. Ook die geïsoleerde gevallen hebben recht op hulp van de medemens en de overheid.

De voorzitter: Het incident is gesloten.
